

Svar på skriftligt spørgsmål om problemen inom renskötsel

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 311/2018 rd undertecknat av riksdagsledamot Tytti Tuppurainen /sd:

Är regeringen medveten om de problem som renskötsel orsakar boendemiljöer och övrig markanvändning och vad tänker regeringen göra för att undanröja eller lindra dem?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Regeringens mål är en verksamhetsmiljö, där renskötsel och övrig markanvändning kan utövas balanserat och parallellt genom att minimera de olägenheter som renskötsel medför och trygga rättigheterna hos olika parter, inklusive ursprungsfolk. Regeringen har främjat uppnåendet av detta mål genom sina åtgärder.

I anslutning till utvärderingen av styrningen av renskötsel ordnade jord- och skogsbruksministeriet i maj–oktober 2017 en webbenkät om renskötsel och styrningen av den för allmänheten. Över 3 300 personer svarade på enkäten. De som svarade tog bland annat upp renskötselns betydelse för turism, dess positiva effekter på glesbygdens livskraft och dess produktion av unika och uppskattade produkter, men även skador och olägenheter på odlingsmark som renbete orsakar alltför nära bosättningsområden nämndes. Syftet är att framöver utnyttja den information som enkäten gav i utvecklingen av lagstiftningen om och styrningen av renskötsel samt i utredningar och studier om allokeringen av offentlig finansiering till renskötsel.

De som svarade på enkäten tog bl.a. upp problemen relaterade till värderingsnämnder om vilka föreskrivs i renskötsellagen (848/1990). Enligt lagen ska renbeteslaget i regel ersätta skador som renar orsakat odlingar och plantbestånd samt på stadigvarande bostäders gårdar utanför samernas hembygdsområde enligt principerna för s.k. strängt ansvar, och vid tvister bedöms skadan och fastställs ersättningen av en värderingsnämnd enligt renskötsellagen. Jord- och skogsbruksministeriet startade 20.6.2018 ett projekt för att förnya bestämmelserna om värderingsnämnderna, och dess mål är att säkerställa en tillräcklig kompetens för utvärderingen av skador och öka tvistlösningens oberoende och tillförlitlighet. Målet är att därigenom minska motsättningarna mellan renägare samt jordbrukare och invånare på renskötselområden och öka det ömsesidiga förtroendet. Avsikten är att den nya mekanismen för avgörande av tvister ska vara klar 2019. I projektet utvärderas också eventuella element av frivillig förlikning före ersättningsbeslut.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 311/2018 rd

För att lösa problemen med renbete alltför nära bosättningar behövs regionalt samarbete mellan olika aktörer, och jord och skogsbruksministeriet främjar detta med sina tillgängliga resurser. I detta syfte tillsatte ministeriet 22.3.2017 ett förhandlingsforum för renskötsel i syfte att förebygga konflikter mellan idkare av renskötsel och andra aktörer genom att ta fram gemensamma normer och bästa praxis. Bland annat renägare, jordbrukare och samer har representanter i forumet, vars mandatperiod är 1.4.2017–1.4.2020. Forumet har satt sig in i problemen relaterade till samordning av renskötsel och övrig markanvändning bl.a. genom att höra sakkunniga, renägare och jordbrukare samt genom att inspektera terrängen. Forumet kommer att presentera sitt förslag till bästa praxis i slutet av mandatperioden.

Balans mellan renskötsel och övrig markanvändning förutsätter också att antalet renar i olika delar av renskötselområdet står i rätt proportion till betesmarkernas bärförmåga. Enligt 21 § i renskötsellagen bestämmer jord- och skogsbruksministeriet för tio år i sänder hur många livrenar ett renbeteslag får hålla. Föregående gång gjordes detta genom jord- och skogsbruksministeriets förordning 450/2010 för 1.6.2010–31.5.2020. Jord- och skogsbruksministeriet tillsätter hösten 2018 en arbetsgrupp som består av representanter för olika intressenter och sakkunniga och vars uppgift är att för jord- och skogsbruksministeriet bereda ett förslag till högsta antal livrenar per renbeteslag för följande tioårsperiod 2020–2030.

Ovan nämnda utvärdering kan kräva vetenskapliga bakgrundsfakta från undersökningar av renbetesmarkernas skick som genomfördes 2016–2018 och Naturresursinstitutets pågående forskningsprojekt i samarbete med universitet och forskningsinstitut ”Kestävä biotalous porolaitumilla – Analyysit ja kehittämisohjelmat ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä poronhoidon edistämiseksi” (Hållbar bioekonomi på renbetesmarker – Analyser och utvecklingsförslag för att främja en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar renskötsel). Projektet finansieras av jord- och skogsbruksministeriet. Utöver att projektet ger en hel del kunskap om betesmarker kommer det med utvecklingsförslag som kan utnyttjas i utvecklingen av såväl renskötseln som skogsbruket och markanvändningen i olika delar av renskötselområdet enligt målen för en hållbar bioekonomi.

Man har strävat efter att minska antalet kollisioner med renar på flera sätt. Väganvändare informeras om att renskötselområdet börjar med skyltar vid vägen. I den sand som används för att bekämpa halka på vägarna tillsätts små mängder olika bortjagningsmedel, och man har försökt göra renarna synligare med reflexer, till exempel reflekterande band. Dessutom har man ansatt vägområdenas skyddszoner och avlägsnat växtlighet, vilket också gör det lättare att upptäcka renar.

Även med hjälp av teknik och GPS-positionering kan problemen orsakade av renar minskas. Ett bra exempel är tjänsten Porokello, som förebygger kollisioner med renar och som tilldelades det nationella trafiksäkerhetspriset 2017. Appen som kan laddas ner i en smarttelefon varnar bilister för renar som påträffats på samma område. Porokello har utvecklats i ett projekt som administrerats av Lapplands närings-, trafik- och miljöcentral, och redan nu har den konstaterats förebygga trafikolyckor. Framöver är målet att med hjälp av tekniken även förebygga problem till följd av att renar betar alltför nära bosättningar. Projekt som främjar målet och som till exempel kan följa

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 311/2018 rd

med renarnas rörelser i närheten av bosättningar, bättre stängsel eller bortjagningsmedel kan beviljas stöd från Landsbygdens utvecklingsfond, där ett prioriterat område inom renskötselrelaterade projekt i år är att minska problemen orsakade av renar som betar alltför nära bosättningar.

Helsingfors 30.8.2018

Jord- och skogsbruksminister Jari Leppä